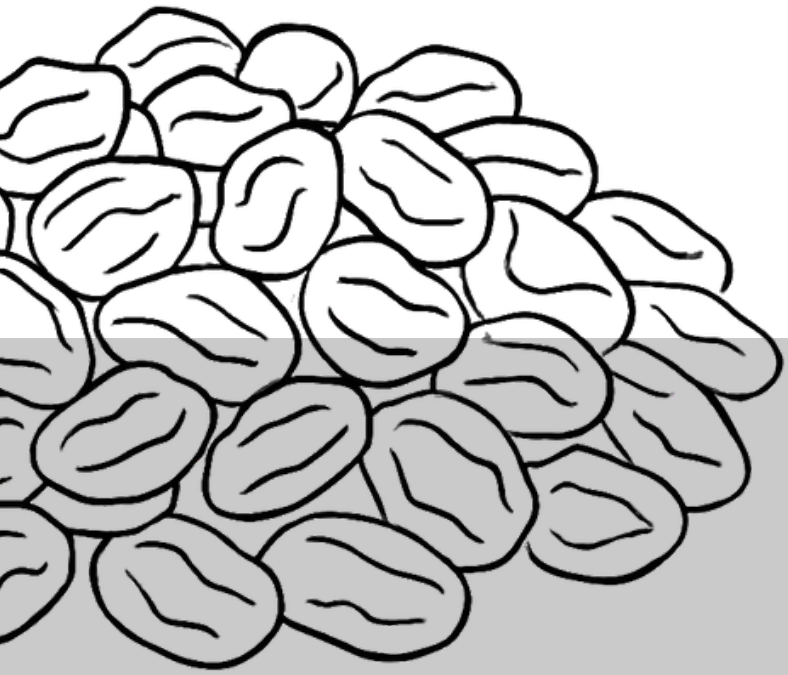
ΟΔΗΓΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ

ΤΟ ΤΑΞΙΔΙ ΤΗΣ ΜΑΥΡΗΣ ΣΤΑΦΙΔΑΣ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΕΡΓΑΛΕΙΟΘΗΚΗ

ΠΡΙΜΑΡΟΛΙΑ

Στους δρόμους της μαύρης σταφίδας

ΟΔΗΓΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ

ΤΟ ΤΑΞΙΔΙ ΤΗΣ ΜΑΥΡΗΣ ΣΤΑΦΙΔΑΣ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΕΡΓΑΛΕΙΟΘΗΚΗ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: Χρήστος Χρυσανθόπουλος

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ: Ιωάννης Παπαγιαννόπουλος, Χρήστος Χρυσανθόπουλος

Το Σχέδιο Διατοπικής Συνεργασίας «Πριμαρόλια. Στους δρόμους της μαύρης σταφίδας» υλοποιείται στο πλαίσιο του υπομέτρου 19.3 του προγράμματος CLLD/LEADER 2014-2020 του ΠΑΑ 2014-2020 από τις 6 συνεργαζόμενες Αναπτυ ξιακές εταιρείες - Ομάδες Τοπικής Δράσης (ΟΤΔ) LEADER των περιοχών της μαύρης σταφίδας:

ΑΧΑΪΑ-ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΑΕ (Συντονιστής Εταίρος), ΔΙΚΤΥΟ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ – Π.Ε. ΖΑΚΥΝΘΟΥ, ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΟΛΥΜΠΙΑΣ ΑΑΕ ΟΤΑ, ΔΙΚΤΥΟ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΕΦΑΛΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΙΘΑΚΗΣ, ΑΝΑ ΠΤΥΞΙΑΚΗ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ ΑΕ ΑΟΤΑ, ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΒΟΡΕΙΟΥ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ - ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΑΕ ΟΤΑ.

www.primaroliaroutes.gr

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ ΑΧΑΪΑ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ Α.Ε.

ΔΙΚΤΥΟ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΖΑΚΥΝΘΟΥ

ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΟΛΥΜΠΙΑΣ Α.Ε.

ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ Α.Ε.

ΔΙΚΤΥΟ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΕΦΑΛΛΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΙΘΑΚΗΣ

ΑΝΘΟΠΕ ΑΕ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΓΕΩΡΓΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ

LEADER

ΕΣΠΑ 2014-2020

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό απευθύνεται σε εκπαιδευτικούς της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης και έχει ως στόχο την αξιοποίηση της μαύρης σταφίδας ως παραδείγματος για την ανάπτυξη γνώσεων και δεξιοτήτων από τους/τις μαθητές/μαθήτριες σε πολλαπλά πεδία: διατροφή, ιστορία, πολιτισμός, παραγωγή και εμπόριο. Η μαύρη σταφίδα, προϊόν με ιδιαίτερη σημασία για την ελληνική οικονομία και κοινωνία, αποτέλεσε από τον 19ο αιώνα σημαντικό εξαγώγιμο αγαθό, συνδέοντας την Πελοπόννησο και τα Ιόνια νησιά με τα μεγάλα ευρωπαϊκά λιμάνια.

Μέσα από την παρούσα εκπαιδευτική εργαλειοθήκη (toolkit) προτείνεται ένα σύνολο δραστηριοτήτων σε έντυπη και ψηφιακή μορφή, που συνδυάζουν τη βιωματική μάθηση με την καλλιέργεια της κριτικής σκέψης και της δημιουργικότητας των μαθητών/μαθητριών. Το υλικό βασίζεται σε ιστορικά και τεκμηριωμένα δεδομένα, τα οποία αξιοποιούνται σε εκπαιδευτικό πλαίσιο με τρόπο κατανοητό και λειτουργικό.

Στόχος της δράσης είναι να υποστηρίξει τους/τις εκπαιδευτικούς στην ενσωμάτωση θεματικών γύρω από τη διατροφή, την τοπική παραγωγή και τον πολιτισμό της μαύρης σταφίδας στη διδακτική διαδικασία, συμβάλλοντας παράλληλα στη διασύνδεση της τοπικής ιστορίας με την ευρωπαϊκή διάσταση του εμπορίου και της κοινωνικής ανάπτυξης.

Ο οδηγός αυτός αποτελεί τον κορμό σύνδεσης για την υλοποίηση των εκπαιδευτικών δράσεων, καθώς συγκεντρώνει τα απαραίτητα στοιχεία, οδηγίες και παραδείγματα εφαρμογής. Μέσα από τη συνδυαστική χρήση έντυπου και ψηφιακού υλικού, προσφέρει ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο που διευκολύνει τον/την εκπαιδευτικό στην ενσωμάτωση των δραστηριοτήτων στη σχολική τάξη. Η συγκρότηση του οδηγού στηρίζεται στη διεπιστημονική προσέγγιση και στην αξιοποίηση πρωτογενούς και δευτερογενούς υλικού, καθιστώντας τον ένα εργαλείο επιστημονικά τεκμηριωμένο αλλά και παιδαγωγικά λειτουργικό.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΠΑΚΕΤΟΥ

Η εργαλειοθήκη έχει σχεδιαστεί στη λογική ενός εκπαιδευτικού πακέτου/εκπαιδευτικής εργαλειοθήκης και περιλαμβάνει έντυπο, ψηφιακό και υλικό προς άμεση χρήση στην τάξη. Στόχος της είναι να προσφέρει στους/στις εκπαιδευτικούς όλα τα απαραίτητα εργαλεία για την οργάνωση δημιουργικών δραστηριοτήτων γύρω από την ιστορία, τον πολιτισμό και την κοινωνική σημασία της μαύρης σταφίδας, με τρόπο κατανοητό και ελκυστικό για τους μαθητές/τριες της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης.

Α. Φυσικό υλικό (κουτί)

- Κουτί, το οποίο περιλαμβάνει όλο το εκπαιδευτικό υλικό και επιστρέφεται μετά την ολοκλήρωση του προγράμματος.
- Παιχνίδι καρτών με αντιστοίχιση εικόνων και λέξεων σχετικών με την παραγωγή και το εμπόριο της μαύρης σταφίδας.
- Παιχνίδι κολλάζ με πρωτότυπες σελίδες που μπορούν να αναπαραχθούν από το σχολείο.
- Παιχνίδι αφήγησης «*Το ταξίδι της μαύρης σταφίδας*».
- Έντυπο ενημερωτικό και εκπαιδευτικό υλικό.

Β. Υλικό για τους/τις εκπαιδευτικούς

- Οδηγός εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων με επεξήγηση κάθε παιχνιδιού/άσκησης (παρόν έντυπο).
- Ένα βιβλίο με στοιχεία για την καλλιέργεια, την ιστορία, τον πολιτισμό και τη σημασία της μαύρης σταφίδας.

Γ. Ψηφιακό υλικό (USB memory stick & διαδικτυακές εφαρμογές)

- Ψηφιακές δραστηριότητες και παιχνίδια (Διαδραστικό ηλεκτρονικό βιβλίο - e-book).
- Εκπαιδευτική παρουσίαση για την τάξη.
- Ψηφιακές εικόνες για εύκολη αναπαραγωγή και ελεύθερη χρήση.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

Οι εκπαιδευτικοί στόχοι του υλικού οργανώνονται σε τρεις βασικούς άξονες, γνώσεις, στάσεις και δεξιότητες, με σκοπό να υποστηρίξουν μια ολοκληρωμένη μαθησιακή εμπειρία. Η μαύρη σταφίδα λειτουργεί εδώ ως κεντρικό παράδειγμα για τη σύνδεση της τοπικής παραγωγής με την ιστορία, τον πολιτισμό και τις κοινωνικές διαστάσεις της καθημερινής ζωής, προσφέροντας αφορμές για διαθεματική και βιωματική μάθηση στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση.

Γνώσεις

- Να γνωρίσουν οι μαθητές/τριες τον κύκλο παραγωγής και εμπορίας της μαύρης σταφίδας.
- Να κατανοήσουν τον ιστορικό ρόλο της σταφίδας για την οικονομία και την κοινωνία της Ελλάδας τον 19ο και 20ό αιώνα.
- Να συνδέσουν τοπικές παραγωγές με διεθνείς εμπορικές και πολιτισμικές διαδρομές.
- Να εξοικειωθούν με τις πολιτιστικές αναπαραστάσεις και τις μνήμες που σχετίζονται με τη σταφίδα.

Στάσεις

- Να καλλιεργήσουν σεβασμό απέναντι στην τοπική ιστορία και την αγροτική πολιτιστική κληρονομιά.
- Να αναπτύξουν ενδιαφέρον για την κατανόηση της σχέσης παραγωγής, κοινωνίας και πολιτισμού.
- Να ενισχύσουν την εκτίμηση της συνεργασίας και της συλλογικής προσπάθειας.
- Να καλλιεργήσουν θετική στάση προς την έρευνα, την αναζήτηση πληροφοριών και την κριτική αποτίμηση.

Δεξιότητες

- Να αναπτύξουν ικανότητες κριτικής σκέψης με αφορμή την επεξεργασία ιστορικών τεκμηρίων και αφηγήσεων.
- Να καλλιεργήσουν δημιουργικότητα μέσα από δραστηριότητες όπως παιχνίδια ρόλων, κολλάζ και αφηγηματικά σενάρια.
- Να αξιοποιήσουν ψηφιακά εργαλεία (κουίζ, e-books, διαδραστικές εφαρμογές) για να εμβαθύνουν στις θεματικές.
- Να συνεργαστούν σε ομάδες, ανταλλάσσοντας ιδέες και δημιουργώντας συλλογικές αφηγήσεις.

ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΚΑΡΤΩΝ - ΚΟΛΛΑΖ

Το παιχνίδι αυτό σχεδιάστηκε για να εισαγάγει τους μαθητές και τις μαθήτριες της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στον κόσμο της κορινθιακής (μαύρης) σταφίδας μέσα από τη χαρά της μάθησης και της δημιουργίας. Μέσα από κάρτες με εικόνες και λέξεις, οι μαθητές/μαθήτριες μαθαίνουν βασικούς όρους και έννοιες που σχετίζονται με την καλλιέργεια, τη συγκομιδή και το εμπόριο της σταφίδας. Παράλληλα, το παιχνίδι ενισχύει την ομαδικότητα, τη μνήμη και την παρατηρητικότητα, ενώ οι δημιουργικές δραστηριότητες όπως η ζωγραφική, το κόμικ και το κολάζ βοηθούν τα παιδιά να εκφράσουν τη φαντασία τους και να συνδέσουν τη γνώση με την τέχνη.

Προετοιμασία

1. Εκτυπώστε ή κάνετε αναπαραγωγή το υλικό με τις λέξεις και τις αντίστοιχες εικόνες (π.χ. Μάκινα, Κιβώτια με σταφίδες, Λιμάνι–Πριμαρόλια, Αμπέλι, Κοφίνι, Τρύγος, Λιάσιμο κ.ά.).
2. Κόψτε τις κάρτες σε δύο κατηγορίες:
    - Κάρτες με εικόνες
    - Κάρτες με λέξεις
3. Ανακατέψτε τις κάρτες και χωρίστε τες σε δύο στοίβες: εικόνες και λέξεις.

Τ**ρόπος παιχνιδιού**

- Μοιράστε τις κάρτες στους μαθητές/στις μαθήτριες (είτε όλες είτε μέρος τους, ανάλογα με τον αριθμό των παιδιών).
- Κάθε μαθητής/ομάδα πρέπει να βρει την κάρτα που ταιριάζει με τη δική του/της: εικόνα ↔ λέξη.
- Όταν ολοκληρωθεί η αντιστοίχιση, οι μαθητές/μαθήτριες παρουσιάζουν τη λέξη και περιγράφουν την εικόνα.

Εναλλακτικές και εμπλουτισμός

- Χρονικός αγώνας: Ποια ομάδα θα βρει πιο γρήγορα όλα τα ζευγάρια;
- Μνήμη: Γυρίστε τις κάρτες ανάποδα και παίξτε με τον κλασικό τρόπο του memory.
- Αφήγηση ιστορίας: Οι μαθητές συνθέτουν μια μικρή ιστορία με τις κάρτες που αντιστοίχισαν.
- Χρωματίζουν: Δώστε ασπρόμαυρες εκτυπώσεις των εικόνων, ώστε τα παιδιά να τις χρωματίσουν πριν την αντιστοίχιση.
- Κολλάζ: Οι μαθητές/μαθήτριες κολλούν τις εικόνες και τις λέξεις σε χαρτόνι, φτιάχνοντας μια αφίσα για τον «κύκλο της σταφίδας».

ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΑΦΗΓΗΣΗΣ

«Το ταξίδι της μαύρης σταφίδας» – Παιχνίδι με Κάρτες

Στοχοθεσία - Με το παιχνίδι αυτό οι μαθητές/μαθήτριες:

1. Γνωρίζουν την ιστορία και τον πολιτισμό που συνδέεται με τη μαύρη κορινθιακή σταφίδα.
2. Κατανοούν τις κοινωνικές, οικονομικές και εμπορικές διαστάσεις ενός αγροτικού προϊόντος.
3. Αναπτύσσουν δεξιότητες αφήγησης (storytelling) και συνεργασίας.
4. Εξασκούνται στη δημιουργική σκέψη, φτιάχνοντας ιστορίες με βάση ιστορικά και πολιτιστικά στοιχεία.
5. Μαθαίνουν να σέβονται και να εκτιμούν την πολιτιστική κληρονομιά της περιοχής.

Υλικό - Σετ καρτών χωρισμένων σε κατηγορίες:

- Χαρακτήρες (π.χ. έμπορος, σταφιδοπαραγωγός, αγρότισσα, δημοσιογράφος)
- Τοποθεσίες (π.χ. Πάτρα, Ζάκυνθος, Λονδίνο, Τεργέστη)
- Αντικείμενα (π.χ. κοφίνι, ατμόπλοιο, μάκινα, κιβώτιο)
- Γεγονότα (π.χ. σταφιδική κρίση, πριμαρόλι, ίδρυση Σταφιδικής Τράπεζας)
- Προκλήσεις (π.χ. βροχή που χάλασε τη σοδειά, έλλειψη εργατών, διεθνής ανταγωνισμός)

Οδηγίες για τον/την εκπαιδευτικό

Διανομή

- Κάθε ομάδα παίρνει 5 κάρτες στην αρχή.

Κανόνες παιχνιδιού

- Ένας μαθητής/μια μαθήτρια κάθε φορά είναι αφηγητής/αφηγήτρια.
- Χρησιμοποιεί τουλάχιστον 3 κάρτες για να φτιάξει μια ιστορία διάρκειας 1–2 λεπτών.
- Οι υπόλοιποι μπορούν να προσθέσουν 1 κάρτα για να εμπλουτίσουν ή να αλλάξουν την εξέλιξη.
- Η τάξη ή η ομάδα ψηφίζει ποια αφήγηση ήταν πιο δημιουργική και ποια πιο πιστή στα ιστορικά στοιχεία.

Διάρκεια

- Ένα πλήρες παιχνίδι με 3 γύρους διαρκεί περίπου 30–40 λεπτά.

ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΑΦΗΓΗΣΗΣ

Παράδειγμα δραστηριοτήτων - αφηγήσεων

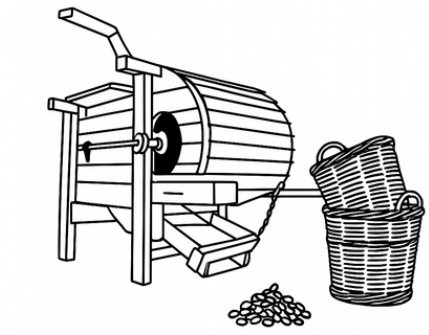
Σύνδεση Τοπικού με Διεθνές
Κάρτες «Λιμάνι Πάτρας», «Ατμόπλοιο», «Λονδίνο».
→ Οι μαθητές φτιάχνουν ιστορία για το ταξίδι ενός φορτίου μαύρης σταφίδας από την Ελλάδα στην Αγγλία.

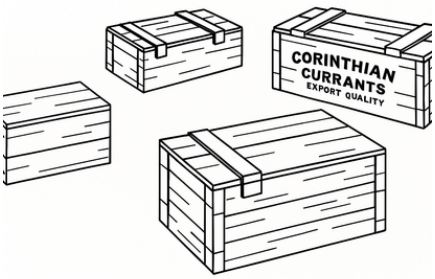
Προβληματισμός/Συζήτηση
Ο/Η εκπαιδευτικός μπορεί να σταματήσει το παιχνίδι και να ρωτήσει:

- Πώς ένιωθαν οι παραγωγοί σε μια κρίση;
- Γιατί ήταν σημαντικές οι εξαγωγές σε ξένες αγορές;
- Ποιες ομοιότητες βρίσκετε με σημερινές αγροτικές προκλήσεις;

Διδακτικές εφαρμογές

- Ιστορία: Σύνδεση με τον 19ο–20ό αιώνα και τις οικονομικές κρίσεις.
- Γεωγραφία: Χαρτογράφηση των λιμανιών και των εμπορικών δρόμων.
- Κοινωνική και πολιτική αγωγή: Συζήτηση για εργασία, συνεργασία, δικαιώματα εργατών/εργατριών.
- Γλώσσα: Ασκήσεις αφήγησης, παραγωγής γραπτού και προφορικού λόγου.
- Εικαστικά: Δημιουργία νέων καρτών ή εικονογραφήσεων από τους μαθητές.

ΟΔΗΓΟΣ E-BOOK

Το ηλεκτρονικό βιβλίο (eBook) έχει σχεδιαστεί ως διαδραστικό PDF (ή αλλιώς δυναμικό PDF), δηλαδή περιέχει λειτουργίες όπως φόρμες, κουμπιά, links ή ακόμα και animations και ήχο. Για να το ανοίξεις σωστά, χρειάζεσαι ένα πρόγραμμα που να υποστηρίζει διαδραστικές λειτουργίες σε υπολογιστή (Windows / Mac), όπως είναι το Adobe Acrobat Reader (προτεινόμενο).

Εάν δεν έχεις εγκατεστημένη στον υπολογιστή σου την πρόσφατη έκδοσή του, ακολούθησε τα παρακάτω βήματα:

1. Κατέβασε το Adobe Acrobat Reader <https://get.adobe.com/reader/>.
2. Εγκατάστησέ το.
3. Άνοιξε το PDF κάνοντας δεξί κλικ → Άνοιγμα με → Adobe Acrobat Reader.
4. Θα δεις τα διαδραστικά στοιχεία (π.χ. animations, ήχος) να λειτουργούν κανονικά.

Εάν **δεν παίζει** το animation βίντεο ή ο ήχος, έλεγξε τις ρυθμίσεις ασφαλείας στο Adobe Acrobat Reader:

1. Edit → Preferences → Multimedia (Legacy)
2. Ενεργοποίησε το "Enable multimedia playback".
3. Κάνε File → Save και ξαναδοκίμασε.

Σημαντικό: Αν ανοίξεις το αρχείο στον browser (π.χ. Chrome, Edge, Firefox, Safari) δεν θα δουλέψουν τα διαδραστικά στοιχεία. Το ίδιο ισχύει και αν το ανοίξεις σε κινητό/tablet.

Εναλλακτικά προγράμματα για άνοιγμα διαδραστικού PDF:

- Foxit Reader: ελαφρύτερο από το Adobe reader, στην εφαρμογή Foxit PDF Editor για κινητό (Android/iOS) λειτουργούν τα διαδραστικά στοιχεία (animations, ήχος).

ΤΟ ΤΑΞΙΔΙ ΤΗΣ ΜΑΥΡΗΣ ΣΤΑΦΙΔΑΣ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΕΡΓΑΛΕΙΟΘΗΚΗ

Το Σχέδιο Διατοπικής Συνεργασίας «Πριμαρόλια. Στους δρόμους της μαύρης σταφίδας» υλοποιείται στο πλαίσιο του υπομέτρου 19.3 του προγράμματος CLLD/LEADER 2014-2020 του ΠΑΑ 2014-2020 από τις 6 συνεργαζόμενες Αναπτυ ξιακές εταιρείες - Ομάδες Τοπικής Δράσης (ΟΤΔ) LEADER των περιοχών της μαύρης σταφίδας:

ΑΧΑΪΑ-ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΑΕ (Συντονιστής Εταίρος), ΔΙΚΤΥΟ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ – Π.Ε. ΖΑΚΥΝΘΟΥ, ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΟΛΥΜΠΙΑΣ ΑΑΕ ΟΤΑ, ΔΙΚΤΥΟ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΕΦΑΛΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΙΘΑΚΗΣ, ΑΝΑ ΠΤΥΞΙΑΚΗ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ ΑΕ ΑΟΤΑ, ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΒΟΡΕΙΟΥ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ - ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΑΕ ΟΤΑ.

www.primaroliaroutes.gr

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ
ΑΧΑΪΑ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ Α.Ε.
ΔΙΚΤΥΟ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΖΑΚΥΝΘΟΥ
ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΟΛΥΜΠΙΑΣ Α.Ε.
ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ Α.Ε.
ΔΙΚΤΥΟ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΕΦΑΛΛΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΙΘΑΚΗΣ
ΑΝΘΟΠΕ ΑΕ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΓΕΩΡΓΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
LEADER
ΕΣΠΑ 2014-2020
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης